

Фінанси

УДК 336.1:001.895

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14021102>

Оптимізація фінансово - економічних розрахунків для грантових проєктів у сфері досліджень та інновацій

Деліні Марина Миколаївна

доктор економічних наук, професор, кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту, факультет аграрного менеджменту, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-1016-2305>

Цибульська Елеонора Іванівна

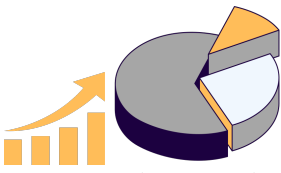
кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та права, факультет бізнес-управління, Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія», м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-3374-0801>

Григорів Ольга Орестівна

кандидат економічних наук, головний бухгалтер, доцент кафедри фінансів, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8945-6124>

Прийнято: 16.10.2024 | Опубліковано: 01.11.2024

Анотація: У сучасних умовах глобальної конкуренції та стрімкого розвитку технологій інновації стали невід'ємною складовою успіху для підприємств та організацій у різних галузях. Водночас, реалізація інноваційних проєктів вимагає значних фінансових ресурсів, які часто забезпечуються через

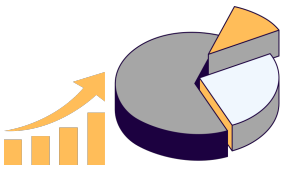
гранти від урядів, міжнародних організацій, приватних фондів та інших донорів. Фінансово-економічні розрахунки є критично важливими для ефективного управління грантовими коштами, проте існують численні виклики, зокрема різноманітні вимоги грантодавців, складність бюджетування та ризики неправильного розподілу ресурсів.

Метою статті є всебічний аналіз сучасних підходів до фінансово-економічних розрахунків у грантових проєктах, ідентифікація основних проблем, з якими зіштовхуються дослідники та інноватори під час підготовки фінансових планів.

У дослідженні застосовано комплексний підхід, що включає методи системного аналізу для вивчення структури та управління бюджетами грантових проєктів. Для порівняння вимог різних донорів використано методи порівняльного аналізу, що дозволило виявити ключові відмінності у підходах до фінансування та звітності.

У результаті проведеного дослідження виявлено, що основними проблемами є складність адаптації фінансових розрахунків до специфічних вимог різних грантодавців, відсутність уніфікованих стандартів бюджетування, а також труднощі у прогнозуванні ризиків та оцінці економічної ефективності проєктів. Важливим результатом дослідження є ідентифікація інструментів та методів, які можуть сприяти оптимізації цих процесів. Запропоновано автоматизацію фінансових операцій, впровадження сучасних інформаційних систем для моніторингу та управління бюджетами, а також розробку гнучких моделей фінансової звітності.

Оптимізація фінансово-економічних розрахунків є ключовим фактором для підвищення ефективності управління грантовими проєктами у сфері досліджень та інновацій. Запровадження сучасних технологій та підходів дозволить знизити витрати, покращити прозорість та підзвітність у використанні грантових коштів, а також підвищити шанси на успішне отримання та реалізацію грантів від різних донорів.

Ключові слова: грантове фінансування, економічна ефективність, управління проектами, інноваційна діяльність, фінансовий моніторинг, міжнародний досвід, фінансово-економічні розрахунки.

Optimisation of Financial and Economic Calculations for Grant Projects in the Field of Research and Innovation

Maryna Dielini

Doctor of Economics, Professor, Production and Investment Management
Department, Faculty of Agrarian Management, National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, [https://orcid.org/0000-0003-
1016-2305](https://orcid.org/0000-0003-1016-2305)

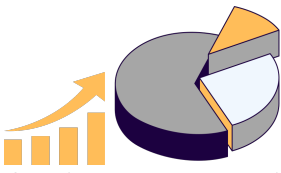
Eleonora Tsybulska

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Economics and Law,
School of Business Administration, Kharkiv University of Humanities “People's
Ukrainian Academy”, Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-3374-0801>

Olha Hryhoriv

PhD in Economics, Chief Accountant, Associate Professor of the Department of
Finance, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk,
Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-8945-6124>

Abstract: In today's environment of global competition and rapid technological development, innovation has become integral to the success of businesses and organisations in various industries. At the same time, implementing innovative projects requires significant financial resources, often provided through grants from governments, international organisations, private foundations and other donors. Financial and economic calculations are critical for the effective management of grant

funds. However, there are numerous challenges, including the diverse requirements of grantors, the complexity of budgeting, and the risks of misallocation of resources.

The article's purpose is to comprehensively analyse current approaches to financial and economic calculations in grant projects and identify the main challenges researchers and innovators face in preparing financial plans.

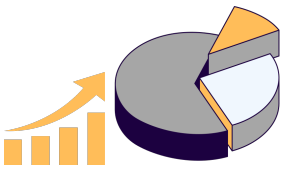
The study applies a comprehensive approach, including system analysis methods, to study the structure and management of grant project budgets. Comparative analysis methods were used to compare the requirements of different donors, which allowed us to identify critical differences in funding and reporting approaches.

The study found that the main problems are the difficulty of adapting financial calculations to the specific requirements of different donors, the need for unified budgeting standards, and difficulties in predicting risks and assessing the economic efficiency of projects. An essential result of the study is identifying tools and methods that can help optimise these processes. We propose the automation of financial operations, the introduction of modern information systems for monitoring and managing budgets, and the development of flexible financial reporting models.

Optimisation of financial and economic calculations is critical in improving the efficiency of managing grant projects in research and innovation. Introducing modern technologies and approaches will reduce costs, improve transparency and accountability in using grant funds, and increase the chances of successfully obtaining and implementing grants from various donors.

Keywords: grant funding, cost-effectiveness, project management, innovation, financial monitoring, international experience, financial and economic calculations.

Постановка проблеми. Оптимізація фінансово-економічних розрахунків для грантових проєктів у сфері досліджень та інновацій є актуальним завданням в умовах зростаючої конкуренції за фінансові ресурси та постійного вдосконалення грантових механізмів фінансування. У сучасному світі дослідження та інноваційні проєкти дедалі більше залежать від зовнішнього

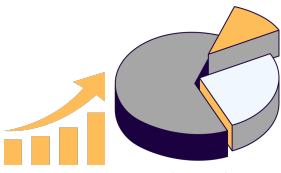

фінансування, яке, у свою чергу, вимагає чітких та прозорих економічних розрахунків для успішного отримання та ефективного використання грантових коштів. Міжнародний досвід у цій сфері свідчить про важливість використання стандартизованих підходів до розробки фінансових стратегій, планування та звітності, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність проєктів та забезпечити відповідність вимогам донорів.

Проте, адаптація цих підходів до українських реалій зіштовхується з низкою викликів, серед яких особливо гостро постають питання відповідності нормативно-правової бази, недостатньо розвинена інфраструктура підтримки проєктів, а також проблеми з управлінням ризиками. Вивчення міжнародного досвіду та його імплементація в український контекст дозволить розробити оптимальні рішення для підвищення ефективності грантового фінансування в умовах економічних та соціальних викликів, що стоять перед Україною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом у наукових роботах, що присвячені питанням оптимізації фінансово-економічних розрахунків для грантових проєктів, висвітлюється декілька ключових методологічних підходів, які отримали визнання серед дослідників. Зокрема, серед найбільш часто обговорюваних підходів є системний, економетричний та інформаційно-аналітичний.

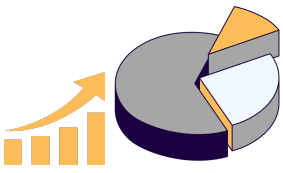
Системний підхід став основою для розгляду фінансових розрахунків у взаємозв'язку з управлінням всіма етапами проєктної діяльності. Такі науковці, як Найчук-Хрущ М., Щур Т. [1], Костюк В.Р., Шанта В.С. [2], Микитюк В.П. [3], наголошують, що успішна реалізація грантових проєктів неможлива без інтеграції фінансових операцій з іншими компонентами управління проєктом, зокрема, плануванням та моніторингом. Їхні дослідження підкреслюють важливість забезпечення злагодженості між різними етапами проєкту, що зменшує ризики та підвищує його ефективність. Важливим аспектом є те, що цей підхід дозволяє уникнути ізольованого розгляду фінансових аспектів і сприяє інтеграції фінансових рішень у загальну стратегію управління проєктом.

На відміну від системного підходу, економетричний підхід зосереджується на кількісному аналізі фінансових показників проєкту. Дослідники, такі як Кобеля-Звір М.Я., Звір Ю.В. [4], Ричка Р. [5], Бобро Н. [6], активно використовують економетричні моделі для прогнозування можливих фінансових ризиків і оцінки ефективності використання ресурсів у рамках грантових проєктів. Вони підкреслюють, що застосування цього підходу є надзвичайно корисним для проєктів з високим рівнем невизначеності та обмеженими ресурсами, оскільки він дозволяє на основі статистичних даних приймати зважені фінансові рішення. Таким чином, економетричні моделі стають ключовим інструментом для оптимізації фінансових розрахунків, особливо в умовах непередбачуваних змін.

Інший значний підхід до оптимізації фінансово-економічних розрахунків представлений інформаційно-аналітичним підходом, що робить акцент на використанні інформаційних технологій для автоматизації процесів. Колодяжна І.В., Борблік К.Е. [7], Бобро Н. [8], Васильчишин О. та інші [9] доводять, що впровадження спеціалізованого програмного забезпечення значно покращує точність фінансових розрахунків, зменшуючи вплив людського фактору та підвищуючи ефективність управління проєктами. Зі змінами в глобальних вимогах і швидкою еволюцією цифрових технологій, інформаційно-аналітичний підхід стає особливо актуальним для швидкої адаптації до нових стандартів і умов.

Таким чином, кожен із цих підходів робить суттєвий внесок у сучасне розуміння оптимізації фінансово-економічних розрахунків для грантових проєктів. Застосування системного підходу дозволяє забезпечити синергію між фінансовими і нефінансовими аспектами управління, тоді як економетричний підхід сприяє прийняттю зважених рішень через кількісний аналіз. Інформаційно-аналітичний підхід, у свою чергу, забезпечує технологічну підтримку для автоматизації й підвищення точності розрахунків.

У дослідженні буде використано всі підходи, оскільки кожен із них робить важливий внесок в оптимізацію фінансово-економічних розрахунків для грантових проєктів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний прогрес у дослідженні фінансово-економічних розрахунків для грантових проєктів, існують аспекти, що потребують глибшого аналізу та подальших наукових досліджень. Одним із ключових питань залишається адаптація міжнародного досвіду оптимізації фінансових розрахунків до українських реалій. Хоча багато ефективних методик і підходів було розроблено в глобальному контексті, вони не завжди враховують специфіку українського економічного середовища, нормативно-правової бази та практик управління проєктами.

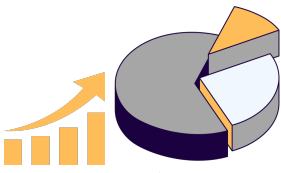
Складнощі виникають через відмінності у фінансових системах, різні підходи до оцінки ризиків і вимоги до звітності, які можуть суттєво відрізнятися від міжнародних стандартів. Відсутність цілісної методології, що дозволила б ефективно адаптувати міжнародні підходи до українських умов, є серйозною проблемою для оптимізації грантових розрахунків в Україні. Наше дослідження має на меті заповнити ці прогалини, запропонувавши шляхи адаптації фінансово-економічних моделей до умов вітчизняних грантових проєктів, враховуючи специфічні вимоги місцевих і міжнародних грантодавців.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є всебічний аналіз сучасних підходів до фінансово-економічних розрахунків у грантових проєктах, ідентифікація основних проблем, з якими зіштовхуються дослідники та інноватори під час підготовки фінансових планів.

Відповідно до мети дослідження визначені такі завдання:

- проаналізувати сучасні підходи до фінансово-економічних розрахунків у грантових проєктах;

- виявити основні проблеми, з якими зіштовхуються дослідники та інноватори під час підготовки та реалізації фінансових розрахунків для грантів;

- здійснити аналіз закордонного досвіду оптимізації фінансових розрахунків та можливі шляхи його адаптації для України.

Методологія дослідження. Для досягнення мети дослідження застосовано комплексний підхід, що поєднує кілька методів:

- було проведено огляд існуючих наукових праць, зокрема робіт, що стосуються фінансового управління грантовими проєктами;

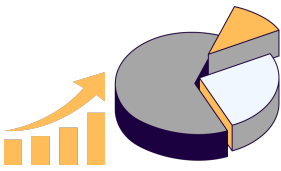
- метод порівняння міжнародних практик із фінансового управління грантами та українських підходів до цього процесу дав змогу виявити можливі бар'єри та розбіжності в підходах, що ускладнюють інтеграцію іноземного досвіду в українську систему;

- досліджено конкретні приклади реалізації грантових проєктів в Україні та за кордоном, що дозволило виявити сильні та слабкі сторони у застосуванні міжнародних методик в українських умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під фінансово-економічними розрахунками у статті буде розумітися процес оцінки витрат і доходів, пов'язаних із реалізацією проєкту. Вони є важливим аспектом будь-якого грантового проєкту, оскільки визначають, наскільки ефективно використовуються ресурси для досягнення поставлених цілей.

Гранти – це «цільові, безоплатні й безповоротні ресурси, які надаються на конкурсній основі. Щоб отримати ці кошти, необхідно пройти процес відбору. Після підготовки та подання повного пакета документів на участь у грантовій програмі чи конкурсі, проєктна заявка проходить кілька етапів оцінки. Потенційні учасники мають розуміти особливості конкурсного процесу, щоб правильно підготувати аплікаційний пакет і врахувати всі вимоги» [4, с. 56].

Фінансово-економічні розрахунки є важливим інструментом для забезпечення прозорості та контролю за використанням грантових коштів. Вони включають аналіз бюджету проєкту, прогнозування фінансових потоків, розрахунок економічної ефективності та оцінку ризиків. Нижче наведено визначення та основні методи розрахунку складових таких розрахунків.

Бюджет проекту – це детально розроблений фінансовий план, що охоплює всі витрати, необхідні для успішної реалізації проекту. Він включає не лише основні статті витрат, такі як оплата праці, закупівля обладнання, матеріалів та послуг, але також враховує можливі непередбачувані витрати та потреби в резервних коштах. Формування бюджету базується на ретельній оцінці ресурсів, необхідних для виконання завдань, і може поділятися на одноразові витрати (наприклад, придбання обладнання) та постійні (зарплати, оренда приміщень тощо) [10, с. 72].

При плануванні бюджету найчастіше застосовуються такі методи як метод поетапного планування, метод обґрунтованих витрат та метод аналогового бюджетування (рис. 1).

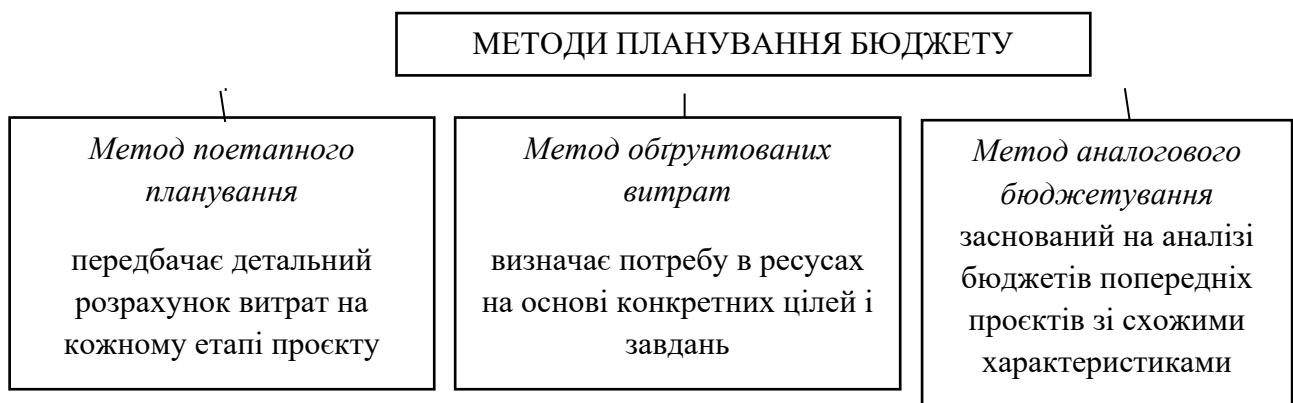
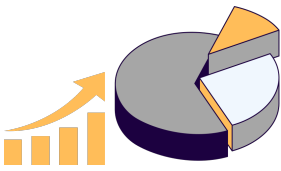

Рис. 1. Методи планування бюджету

Джерело: власна розробка авторів

Фінансові потоки – це рух коштів у проекті, що включає всі надходження та витрати протягом певного часу.

Для ефективного моніторингу руху фінансових потоків у грантових проектах використовуються різні фінансові інструменти та програмне забезпечення (табл. 1). Вони дозволяють забезпечити точний і своєчасний контроль за рухом коштів, що мінімізує ризик нецільових витрат і дозволяє своєчасно реагувати на фінансові проблеми. Крім того, швидкий доступ до даних

полегшує створення звітів для донорів, підвищуючи довіру та спрощуючи процес комунікації з фінансуючими організаціями.

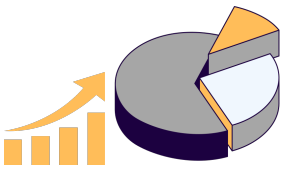
Таблиця 1

Характеристика фінансових інструментів для управління фінансовими потоками у грантових проєктах

Назва	Характеристика
<i>Програмне забезпечення</i>	
QuickBooks, Xero, Zoho Books	<p>Автоматично ведуть облік надходжень і витрат, спрощуючи управління фінансами.</p> <p>Добре інтегруються з іншими системами, такими як CRM, що дозволяє синхронізувати дані між різними інструментами управління проєктом.</p> <p>Для проєктів, що працюють у кількох країнах, можуть виникати труднощі з підтримкою багатьох валют або податкових систем.</p>
<i>CRM-системи з фінансовим модулем</i>	
Salesforce, Microsoft Dynamics 365	<p>Дозволяють одночасно керувати фінансами, звітністю, взаємодією з донорами і управлінням задачами.</p> <p>Легко масштабуються для великих проєктів або організацій з кількома грантовими програмами.</p> <p>Вимагають стабільної IT-інфраструктури, що може бути проблемою для віддалених проєктів або регіонів з поганим інтернетом</p>
<i>Спеціалізовані програми для управління грантами</i>	
Fluxx, Grant Lifecycle Manager	<p>Сприяють автоматичному генеруванню звітів, що економить час на фінансову звітність.</p> <p>Дозволяють не лише стежити за витратами, а й оцінювати ефективність грантових програм у контексті досягнутих результатів.</p> <p>Можуть бути менш гнучкими для великих або складних грантових проєктів з міжнародним охопленням.</p>

Джерело: власна розробка авторів

Характеристика фінансових потоків у проєктах не тільки допомагає відстежувати рух коштів, але й дозволяє виявити потенційні загрози для ефективного виконання проєкту. Оскільки управління фінансами завжди

пов'язане з низкою ризиків, необхідно не лише правильно планувати і моніторити фінансові потоки, але й передбачати можливі негативні фактори, які можуть вплинути на реалізацію проєкту.

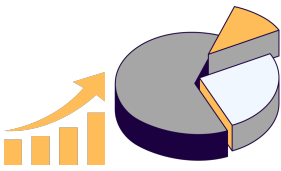
Одним з ключових аспектів ефективного управління проєктом є оцінка ризиків, що включає визначення фінансових загроз, таких як коливання валютних курсів, інфляція, недоотримання коштів чи перевищення запланованих витрат. Ці ризики можуть суттєво вплинути на досягнення цілей проєкту, тому їх вчасна ідентифікація та мінімізація є важливими для збереження стабільності фінансових потоків. Розглянемо детальніше основні типи ризиків, які можуть виникнути під час управління фінансовими потоками в проєктах.

Затримка фінансування є одним із найпоширеніших ризиків, який може призвести до зриву графіку реалізації проєкту. Якщо очікуване фінансування надходить із запізненням, проєкт може втратити можливості для своєчасного виконання критичних завдань. Крім того, затримка фінансування може створити тимчасовий дефіцит коштів, що ускладнює виконання поточних фінансових зобов'язань, таких як оплата праці або закупівля матеріалів.

Колівання валютних курсів є ще одним розповсюдженим ризиком. У міжнародних проєктах фінансові операції часто здійснюються в різних валютах, і різкі коливання курсів можуть спричинити значні збитки. Наприклад, знецінення валюти може знизити реальну вартість отриманих коштів або збільшити витрати на закупівлю імпортованих товарів та послуг.

Перевищення запланованих витрат може статися через недооцінку вартості матеріалів, зміну цін на ресурси або непередбачені витрати під час реалізації проєкту. Це може призвести до фінансових втрат і навіть припинення проєкту, якщо не буде знайдено додаткових джерел фінансування.

Якщо інвестиції або інші джерела фінансування зменшуються або припиняються, це може суттєво вплинути на фінансову стабільність проєкту. Така ситуація може виникнути через зміну умов на ринку або економічну кризу.

Для прикладу, у таблиці 2 наведено можливий план мінімізації фінансових ризиків, що може включати такі кроки, як хеджування валютних ризиків, оптимізація бюджетування та створення резервів для непередбачених витрат.

Таблиця 2

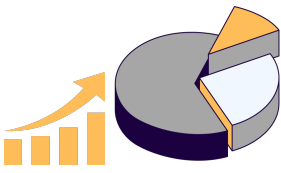
План мінімізації ризиків

Тип ризику	Ймовірність	Вплив на проєкт	План мінімізації
Затримка фінансування	Середня	Високий	Створення резервного фонду або використання кредитних ліній для забезпечення безперервного фінансування проєкту у разі затримок з боку основних джерел
Коливання валютних курсів	Висока	Середній	Використання форвардних контрактів або валютних опціонів для фіксації курсу валюти на певний період
Перевищення бюджетних витрат	Низька	Високий	Використання спеціалізованого програмного забезпечення (наприклад, QuickBooks, Xero) для відстеження дійсних витрат у режимі реального часу
Зниження інвестиційного потоку	Середня	Середній	Для забезпечення фінансової стабільності важливо відкладати частину отриманих інвестицій або грантових коштів як резерв на випадок зниження інвестиційних потоків у майбутньому

Джерело: власна розробка авторів

Процес оцінки проєктних заявок починається з перевірки відповідності базовим вимогам, встановленим грантодавцем. На цьому етапі донорські організації перевіряють відповідність проєкту критеріям допуску, які є обов'язковими для подальшого розгляду заявки. До таких критеріїв можуть належати [4, с. 56; 11]:

- вимоги до претендентів, які мають право подавати заявку (юридична форма організації, час існування, сфера діяльності тощо);

- вимоги до типу проєктів, що можуть отримати фінансування (підтримка інституційної чи проєктної діяльності тощо);

вимоги до фінансових обґрунтувань та типів витрат, що можуть бути покриті грантом (оплата праці учасників, транспортні витрати, витрати на проведення заходів в рамках проєкту тощо).

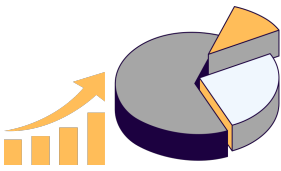
Щоб проєктна заявка успішно пройшла цей етап відбору, вона повинна відповідати всім зазначеним критеріям прийнятності. Далі розглянемо особливості третього етапу процесу оцінки заявок, базуючись на прикладах трьох різних грантових програм: Програми «Горизонт Європа» [12], Програми USAID «Агро» за напрямом «Підтримка переробки зернових, олійних та бобових культур» [13], а також Програми «єРобота» за напрямом «Власна справа» [14]. Кожна з програм висуває специфічні вимоги до заявників, які визначають порядок розгляду та оцінки поданих проєктів.

Критерії прийнятності фінансово-економічних розрахунків Програми «Горизонт Європа». Програма передбачає фінансування прямих та непрямих витрат, що мають безпосереднє відношення до реалізації проєкту, за умови, що вони відповідають вимогам прозорості, раціональності, необхідності та відповідності.

До прямих витрат, які можуть бути профінансовані, належать:

- витрати на персонал: до них відносяться заробітна плата та інші компенсаційні виплати працівникам, залученим до проєкту, якщо їх діяльність є необхідною для досягнення його цілей. Важливо, щоб ставки заробітної плати відповідали рівню оплати аналогічної праці у відповідній країні та не перевищували загально прийняті стандарти;

- оборотні витрати: включають витрати на матеріали та обладнання, що використовуються для досягнення конкретних результатів проєкту. Для кожного типу витрат повинна бути надана детальна розшифровка і пояснення щодо того, як вони допомагають у реалізації цілей проєкту;

- транспортні витрати та добові: витрати на відрядження та мобільність учасників проєкту, якщо вони виправдані завданнями проєкту. До них належать витрати на транспорт, проживання та добові, що мають бути обґрунтованими та обмеженими національними нормами;

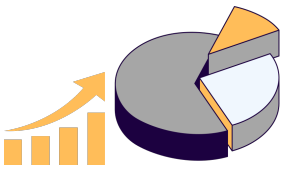
- витрати на організацію заходів: витрати, пов'язані з проведенням заходів, зустрічей, семінарів і конференцій, необхідних для виконання проєкту. Ці витрати мають включати деталі щодо кожного заходу та мати обґрунтування для їх проведення.

Окрім прямих витрат, Програма «Горизонт Європа» також дозволяє покриття непрямих витрат, що відображають адміністративні та загальні витрати організації, які не можуть бути безпосередньо віднесені до конкретної діяльності в межах проєкту. Такі витрати розраховуються як відсоток від прямих витрат і не потребують окремого фінансового обґрунтування.

Важливо, що всі витрати мають відповідати принципам фінансової прозорості та раціональності, а також підлягати перевірці донорськими організаціями на предмет відповідності бюджету, поданому в проєктній пропозиції.

Критерії прийнятності фінансово-економічних розрахунків Програми «ЄРобота» за напрямом «Власна справа». У рамках програми «ЄРобота» за напрямом «Власна справа» типи витрат, які можуть бути покриті грантом, вимагають детальної аргументації та чіткого опису використання коштів. Основною умовою є спрямованість витрат на розширення або започаткування власного бізнесу, що має на меті забезпечити економічну активність, стабільне зростання та створення нових робочих місць.

У поданому фінансовому обґрунтуванні заявник має детально описати кожен вид витрат, який буде здійснений за рахунок грантових коштів. Це включає чітке планування витрат на придбання необхідного обладнання, інструментів або матеріалів, що сприятимуть ефективному функціонуванню бізнесу або підвищенню його конкурентоспроможності. Витрати мають бути

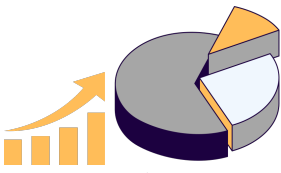
спрямовані на придбання ресурсів, які безпосередньо впливають на реалізацію бізнес-ідеї, дозволяючи розвинути чи започаткувати економічно обґрунтовану та стабільну діяльність.

Окрім цього, програма дозволяє використання частини грантових коштів на оренду приміщень, якщо це є невід'ємною частиною реалізації проєкту. При цьому заявник повинен обґрунтувати, як саме оренда простору допоможе в досягненні поставлених цілей. Важливою умовою є те, що всі витрати на оренду та облаштування приміщення мають бути виправданими з погляду ефективності та економічної доцільності для подальшої діяльності підприємства.

Фінансування також може покривати витрати на маркетинг та просування, зокрема розробку реклами, маркетингові матеріали, які безпосередньо сприятимуть залученню клієнтів та підвищенню рівня обізнаності про послуги чи товари заявника. Такий підхід є обґрунтованим у випадках, коли маркетингові заходи можуть істотно посприяти зростанню доходів підприємства та його сталому розвитку на ринку.

Критерії прийнятності фінансово-економічних розрахунків Програми «АГРО» за напрямом «Підтримка переробки зернових, олійних та бобових культур на продовольчі, кормові, промислові продукти та біопаливо». Заявка повинна містити докладний план використання грантових коштів, який відображає ефективне та економічно доцільне управління ресурсами для розвитку переробних процесів у галузі сільського господарства.

Покриті грантом витрати включають придбання та встановлення спеціалізованого обладнання для переробки зернових, олійних та бобових культур на продовольчі та кормові продукти, а також на виготовлення промислових продуктів і біопалива. Такі витрати повинні мати чітке технічне обґрунтування, підтверджувати підвищення продуктивності, ефективності чи екологічності процесів, відповідати потребам заявника та сприяти зростанню його конкурентоспроможності на ринку.

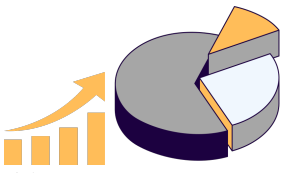
Крім цього, програма дозволяє використання грантових коштів на покриття витрат, пов'язаних із оновленням інфраструктури, необхідної для успішного функціонування підприємства. Це може включати модернізацію або розширення виробничих площ, необхідних для переробки сировини, або додаткових приміщень для зберігання готової продукції. Проте ці витрати повинні бути обґрунтовані як необхідні для ефективного здійснення проєкту та досягнення запланованих результатів.

Також можливе покриття витрат на логістичні процеси, включаючи транспортування продукції в межах України, якщо це сприяє оптимізації виробництва або підвищенню доступності продукції на ринку. У разі необхідності покриття витрат на забезпечення заходів з безпеки праці та екологічного контролю, заявники повинні чітко описати, як ці витрати сприятимуть дотриманню вимог законодавства та зниженню ризиків у процесі виробництва.

Однією з важливих проблем, яка залишається невирішеною в сфері управління грантовими проєктами, є адаптація фінансово-економічних розрахунків до вимог різних грантодавців. Різноманітність вимог грантодавців створює ряд проблем для організацій, що працюють з кількома грантовими проєктами або прагнуть отримати фінансування від різних донорів.

Натепер питання адаптації фінансових розрахунків до вимог різних грантодавців залишається невирішеним повною мірою. З огляду на це, важливо визначити кращі закордонні практики та можливість їх адаптації до українських умов.

Однією з ключових практик є уніфікація стандартів фінансової звітності, що дозволяє використовувати єдиний підхід до ведення обліку для різних донорів. У країнах ЄС вже впроваджені міжнародні стандарти, такі як Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS), які допомагають стандартизувати звітність для різних проєктів і знижувати адміністративне навантаження. В Україні адаптація таких стандартів може суттєво спростити

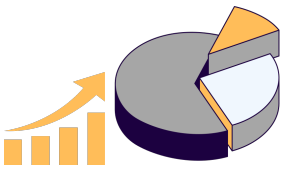
фінансовий контроль і полегшити співпрацю з міжнародними грантодавцями [15].

Іншим важливим аспектом є автоматизація процесів фінансової звітності. Сучасні цифрові платформи, які використовуються в країнах ЄС та США, дозволяють автоматизувати процес створення фінансових звітів, що суттєво підвищує ефективність і зменшує кількість помилок. Наприклад, платформи на основі хмарних технологій дозволяють легко адаптувати дані до вимог різних грантодавців у реальному часі. В Україні подібні рішення також могли б прискорити процеси і знизити навантаження на фінансові відділи організацій, що працюють з грантами [16-17].

Також важливою практикою є підвищення кваліфікації фінансових фахівців. У багатьох країнах донори організують спеціальні навчальні програми для фінансових менеджерів, щоб вони були обізнані з вимогами різних грантодавців і могли ефективніше виконувати свої обов'язки [18-19]. В Україні важливо створити схожі навчальні програми, які допоможуть підвищити рівень компетенції у сфері управління грантами та фінансової звітності

Таким чином, використання передових практик уніфікації, автоматизації та навчання дозволить адаптувати українську систему управління грантовими проектами до міжнародних стандартів, що підвищить її ефективність та прозорість.

Висновки. Аналіз сучасних підходів до фінансово-економічних розрахунків у грантових проектах показав, що успішне фінансування є основою ефективного інноваційного розвитку, особливо в дослідницькій та інноваційній сферах. Основні підходи, які використовуються для фінансових розрахунків у грантових проектах, включають системний підхід до управління бюджетами, економетричні моделі оцінки фінансової ефективності проектів та інформаційно-аналітичний підхід для моніторингу і звітності перед грантодавцями. Вимоги міжнародних донорів часто включають суворі вимоги до прозорості бюджетування, використання фінансових ресурсів та звітності за

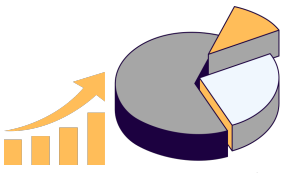
міжнародними стандартами, що ускладнює процес адаптації розрахунків для організацій, які отримують фінансування з різних джерел.

Основні дилеми, з якими зіштовхуються дослідники та інноватори під час підготовки та реалізації фінансових розрахунків для грантів, включають різноманітність вимог від різних донорів та грантодавців, складність адаптації фінансових розрахунків до цих вимог, відмінності у методах фінансової оцінки ефективності проєктів та нестача універсальних інструментів для управління бюджетами.

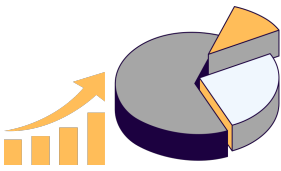
Інструменти та методи оптимізації фінансових розрахунків включають автоматизацію процесів бюджетування і фінансового контролю, впровадження сучасних інформаційних систем, які дозволяють зменшити час та ресурси на адаптацію розрахунків до вимог різних грантодавців.

Список використаних джерел

1. Найчук-Хрущ М., Щур Т. Роль та значення успішного фінансування проєктів для інноваційного розвитку підприємства (на прикладі підприємства будівельної галузі). *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-88> (дата звернення: 12.08.2024).
2. Костюк В.Р., Шанта В.С. Інновації як ключ до економічного розвитку і конкурентоспроможності підприємств будівельної галузі. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 12. Т. 2. С. 90-97. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/12/12-2.23._topic_Valentyn-Kostiuk-Vladyslav-Shanta-90-97.pdf (дата звернення: 12.08.2024).
3. Микитюк В.П. Підходи до оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна*. Львів, 2017. Вип. 27(7). С. 107-111. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2017/27_7/22.pdf (дата звернення: 12.08.2024).

4. Кобеля-Звір М. Я., Звір Ю. В. Особливості експертного відбору грантових заявок. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2023. № 3 (129). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2023-3-10> (дата звернення: 12.08.2024).
5. Rychka R. Artificial Intelligence to Predict Solar Energy Production: Risks and Economic Efficiency. *Futurity Economics&Law*. 2024. Р. 100–111. URL: <https://doi.org/10.57125/fel.2024.06.25.06> (date of access: 24.08.2024).
6. Bobro N. The role of digital educational platforms in shaping new models of economic development. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*. 2024. № 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-11-01>
7. Колодяжна І.В., Борблік К.Е. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 448-453. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/77.pdf (дата звернення: 12.08.2024).
8. Bobro N. Digital transformation of the value chain in economic processes. *Current issues in modern science*. 2024. № 7(25). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/13021> (accessed: 12.08.2024).
9. Vasylychshyn O., Harkava V., Sheremet O., Sydorovych O., Berdnik I., Paziuk A. Financial crimes in the context of national economic security. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary Research*. 2021. Vol. 11. Р. 119–123. URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7804/1/Financial%20crimes%20in%20the%20context%20national%20economic%20security.pdf> (accessed: 12.08.2024).
10. Пар'єва О.О. Сутність процесу бюджетування і елементи його структури. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України: матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Одеса, 16-20 травня 2016 р.). Одеса, 2016. С. 71-74. URL:

<https://economics.net.ua/files/science/oblik/2016/71.pdf> (дата звернення: 12.08.2024).

11. Кобеля-Звір М. Грантознавство як галузь знань про гранти. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3(50). С. 62–68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-10> (дата звернення: 12.08.2024).

12. Horizon Europe. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/fundingprogrammes-and-open-calls/horizon-europe_en (дата звернення: 29.08.2024).

13. Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО). URL: <https://mailchi.mp/6a6c9e43415a/usaidagro-activity-in-ukraine?fbclid=IwAR3ihafNn9wnQLKFACp9C037t672p731gd5NQGUCn-6XGx0nUb8M2UeNKpU> (дата звернення: 29.08.2024).

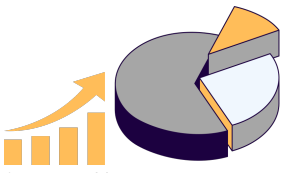
14. Грант на власну справу. Програма «Робота». URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-na-vlasnu-spravu> (дата звернення: 29.08.2024).

15. Павліха Н., Шаула С. Міжнародна грантова діяльність у контексті реформи децентралізації в Україні. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. Вип. 3 (14). С. 310–319. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2022-03-310-319> (дата звернення: 12.08.2024).

16. Волкова Н. В., Гарькава В. Ф., Скороход І. П. Роль діджитал-процесів в інноваційному розвитку українського бізнесу: економічний аспект. *Академічні візії*. 2023. № 19. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/345> (дата звернення: 12.08.2024).

17. Швець Ю. Сучасні джерела фінансування інноваційних проєктів на промислових підприємствах в умовах нестабільності ринкового середовища. *Сталий розвиток економіки*. 2018. № 2(39). С. 86–92. URL: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/167> (дата звернення: 12.08.2024).

18. Недбай В. Європейські гранти: як їх отримати українському підприємцю. *Економічна правда*. 02 листопада 2018. URL:

<https://www.epravda.com.ua/columns/2018/10/2/641199/> (дата звернення: 12.08.2024).

19. Hong J., Hong S. Government grants, private R&D funding and innovation efficiency in transition economy. *Technology Analysis and Strategic Management*. 2015. Vol. 27, No. 9. DOI: <https://doi.org/10.1080/09537325.2015.1060310>.